

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 53. De dissolutione obligationis prouenientis ex contractu, aut ex
quasi contractu ciuili,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

163. & 164. tum demum de amissione hereditatis; ad quam pertinent ab eodem tradita in disput. 175. & quinque sequentibus.

Quod attinet ad legata, copiose idem author differit de illis a disput. 193. ad 206. tanquam de quibusdam partibus testamenti, non quidem spectantibus ad institutionem heredis; sed ipsi institutioni superadditis, tanquam donationibus, quas testator vult ab herede suo mandari executioni. Quod fieri potest dupliciter; vno modo dirigendo verba ad legatarium: vt si dicat, *Lego, aut relinquo hoc, vel illud Petro*; altero modo dirigendo verba ad heredem; rogando, aut precipiendo, vt hoc, vel illud det Petro, sicque vocatur fideicommissum particulare: non tamen ob differentiam aliquam in effectu, vt pote qui idem est in vtriusque illius modi donationibus. Vnde & quidquid de legato dicitur, censendum est dictum de fideicommissis particulari, prout in cit. disput. 193. admonet ipse Molina.

De legatis.

Vltimum igitur documentum sit, *propositum ab eodem Molina disp. 213.* Quando haeres, aut haeredes sunt de numero descendendum, aut ascendendum: tunc non obstantibus legatis a defuncto relictis, ipsi accipere possunt de bonis illius, suas integras portiones legitimas, quibus defraudari non poterunt. Eas de iure communi esse tertiam partem bonorum defuncti cui succedunt, paulo ante attigimus. Quando vero haeres, aut haeredes sunt alij, quibus legitima portio debita non est, precipiunturque legata solvere: ipsi legatis non obstantibus possunt retinere quartam partem bonorum defuncti; etiam si illa legata totam hereditatem adaequaret, ac exhauriret. Atque si persolutis ipsi legatis aliquid minus quarta ipsa parte remaneret, ipsum ab illis detrahi potest pro rata, ad suppleendum quod deesset, vt ipsis haeredibus remaneat quarta pars bonorum defuncti. Haec habentur ex titulo De lege Falcidia, Instituti, & ex titulo ad legem Falcidia, tam Codicem quam Digestis. Porro illud quod haeredes detrahere possunt a legatis, vt quarta pars bonorum defuncti ipsis remaneat appellatur Falcidia a quodam Falcidio talis remedij inuentore, prout ibidem addit Molina: aliquot deinde euentus referens in quibus Falcidia nequit a legatis detrahi, quorum praecipui sunt.

Primus, cum testator non ignarus modi, seu virum sui patrimonij expresse prohibuit illam detrahi. Secundus, quando legata sunt ad causas pias, nisi & ipsa heredis institutio sit etiam ad causas pias, nec enim tunc vna causa priuilegij habet aduersus aliam: sed vtraque simili priuilegio gaudet; ita vt stare tunc oporteat iuri communi. Tertius, quando res aliqua legata est, vt in perpetuum alienari non possit. Quartus, quando haeres inuentarij non confecit intra tempus, & iuxta formam iure praescriptam. Quintus, si postquam fuerit a Iudice admonitus, testatoris voluntatem intra annum non mandauerit executioni. Sextus, quando haeres sciens quantitatem hereditatis, a principio quibusdam ex legatarijs soluit integra legata. Septimus, quando alicui legatur instrumentum, seu scriptura de re cuius erat dominus. Quibus vero fundamentis haec nitantur apud ipsum qui vult, inuenire poterit.

CAP. LIII.

De dissolutione obligationis prouenientis ex contractu, aut ex quasi contractu.

S V M M A R I V M.

- 633 Talis dissolutio fit tum remissione debiti, tum solutione, cuius varij sunt modi, ac primo nouatio, & delegatio.
- 634 Deinde compensatio.
- 635 Praeterea solutio, quae quando ea locum habeat, & quando non habeat.
- 636 Quis recte soluat, quidque, & cui solui debeat.
- 637 De acceptilatione, & generali effectu solutionis.
- 638 De dissolutione proposita obligationis per rei interitum, aut sententiam Iudicis, aut praescriptionem legitimam.
- 639 De ea quae fit tradendo instrumentum.

Obligatio prouenientis ex contractu, aut quasi contractu, dissoluitur vel remissione eiusdem obligationis facta per

creditorum, vel solutione eius quod ex contractu, vel quasi contractu quis debet. Quae fit varijs modis, ac primo commutatione vnius obligationis in aliam, qua prior extinguitur, & posterior loco illius succedit ac subrogatur, vt fit in nouatione, & delegatione.

De nouatione, & delegatione.

SECTIO I.

Nouatio enim, vt habetur lege prima, ff. De nouationibus, est prioris debiti seu obligationis in aliam obligationem civilem, vel naturalem transmissio atque translatio: ita vt prior perimatur. Neque interest, vt ibidem additur; qualis obligatio praecesserit, siue naturalis tantum, siue civilis: & siue verbis, siue re, siue consensu contracta. Eam vero quae sequitur, & in quam ea quae praecessit transfertur ac commutatur, validam esse debere saltem naturaliter, ratio postulat, idque habetur ex sequenti lege 2. Cum autem ex lege Delegare 1. De nouationibus, delegare sit vice sua alium reum dare creditori, aut alteri cui creditor iusserit; ratio delegationis consistet in eo, quod is qui delegatur, se de mandato delegantis constituat reum seu debitorem creditoris pro ipso debitore, debitum illius suscipiendo in se, & sic trium personarum consensus requiritur; primus eius qui delegat, secundus eius qui delegatur, quia nemo alioquin iniurius delegatur, ex cit. lege 1. tertius creditoris, qui a delegato sui debitoris stipuletur suum debitum, ex eadem lege 1. Videndus est Molina disputat. 559.

De compensatione.

SECTIO II.

Secundo dissolutio proposita fit compensatione: quae ex lege 1. ff. De compensationibus, est debiti, & crediti inter se contributio hoc est, vt habet Molina de hac re in seq. disp. 160. hae differens, collatio quantitatum in quibus duo sibi iniuicem sunt debitores & creditores, vt de eo quod reus actori debet, detrahatur illud quod hic vicissim illi debet: nec amplius debitum censetur daturque. Vbi aduerte ad compensationem minime necessarium esse, vt debitum sit vtrimque aequale; sed si mihi tantum quinque debeas, & ego tibi decem, vsque ad quinque fieri potest compensatio: ita vt quod amplius restat, nisi vtrum alia quinque, possis a me repetere, ex lege 4. & 5. eodem titulo. De dubio autem quod idem Molina tractat; an qui iuravit se soluturum, possit vti compensatione, iam dictum est in praeced. parte libr. 10. numero 290.

Porro quando locum habeat compensatio, declaratur his documentis. Primum est, locum habere quando vtrimque debetur res in pondere, numero, & mensura consistens, si vtrimque debita sint eiusdem speciei, & aequalis bonitatis, ac valoris, vt certa pecuniae quantitas, certa mensura tritici, vel vini eiusdem bonitatis, & valoris. Etenim res quae tales sunt, functione suscipiunt, hoc est, vna loco alterius substitui, ad eoque solui potest. Secundum est, non habere locum si vna eiusmodi rerum ex aliquo capite sit maioris valoris, quam altera, vt quando triticum vtriusque debitum, soluendum est in diuersis locis, in quorum vno triticum eiusdem etiam bonitatis, plus venditur quam in alio. In tali enim compensatione non seruaretur aequitas iustitiae commutativae. Tertium est, compensationem posse quoque fieri, quando res non consistunt in pondere, numero, & mensura, si vtriusque debita sint eiusdem speciei; & indeterminatae in individuo, vt si duo sibi vicissim deberent vnum equum indeterminatum in individuo: tunc enim inter res vtriusque debitas datur aequalitas valoris, cum & sint eiusdem speciei, & similiter indeterminatae, vnde fit vt functionem recipiant, ac vna in alterius compensationem dari valeat etiam creditore inuito.

Quartum est, non esse compensationem inter res quae in numero, pondere, & mensura non consistunt, quarum vna debetur determinata in individuo, siue alia debeat similiter determinata, siue non, quia tales, prout tales, non sunt, sicut vtriusque indeterminatae, eiusdem valoris, ideoque vna loco alterius, nisi consentiente creditore dari non potest. Excipit Molina, si ex vna parte debeat pecunia, & illud quod

ex altera parte debetur, tandem per æstimationem sit in pecuniam resoluendum: tunc enim locus compensationi esse potest per primum documentum ante traditum. Porro locus non est compensationi, si causa ex qua fieri dicitur, non sit liquida, ex lege vltima, Cod. De compensationibus: nec item est in deposito, ex eadem lege: nempe is à quo petitur depositum non potest eo prætextu illud retinere, quod à depositore aliquid ei debeatur; nec etiam locus est, ex eadem lege in sine iuris glosa, quando aliquis condemnatur, vt aliquid reddat alicui, ob vim illatam, vel furtum, aut aliud maleficium. Siue enim res ipsa ablata, siue æstimatio illius, siue quid aliud fuerit in pœnam impositum, non potest fieri compensatio retinendo quid talium pro debito eius cui debet restitutum eorū fieri. Id quod videtur ita statutum in odium delicti commissi: vnde si debitum quoque alterius esset ex simili maleficio, posset esse locus compensationi inter ipsa similia debita.

De solutione specialiter sumpta, ac de acceptilatione.

SECTIO III.

635. TERTIO dissolutio proposita fieri potest, solutione sumpta proprie, nimirum pro exhibitione eius quod debetur, aut alterius rei loco eius, quando vel ipsummet solui non potest, vel creditor contentus est quid aliud loco eius accipere. Quæ definitio occasione dat nobis dicendū; Quis recte soluat, quid & cui solui debeat; quod fiet paucis. Plura qui volet, videre poterit Molinam disp. 562. & aliquot sequentibus.

636. Recte igitur soluit, vel ipse debitor, vel cuius alius pro ipso, etiam si ignorante vel inuito, ex lege 5. & 17. Cod. De solutionibus. & Instit. Quibus modis tollatur obligatio, in principio. Solui debet vero res quæ debetur; aliud autem pro ea, inuito creditore non potest: volente vero ac consentiente potest, ex lege 10. 16. 17. & 24. eod. tit. excepto tamen in opia casu. Si enim certæ summæ debitor non habeat vnde soluat, potest creditori suo rem quam habet optimam à Iudice æstimatam, in solutum dare, ex Authentica Hoc nisi. Cod. ibid. Solui præterea debet ipsi creditori, aut cuius alteri cui ipse permiserit, aut mandauerit solui, ex leg. 4. II. 12. & 19. eodem adhuc titulo.

637. Aduerte dari quamdam imaginariam solutionem, quæ scilicet nihil soluitur, & tamen debitorem ab obligatione liberat; acceptilatio dicta est, ab acceptu ferendo. Est autem acceptum ferre, idem ac fateri se ab aliquo accepisse: vnde acceptilatio dicitur quædam verborum conceptio quæ creditor à debitoris stipulante interrogatus, respondet se (quasi solutio facta esset) debitum acceptum ferre: & sic debitorem ipsum obligatione liberat.

Aduerte præterea, solutione nõ modo specialiter, sed etiam generaliter sumpta, conuenire vt ea facta, liberi ab obligatione maneat non modo debitor & hæredes ipsius, sed etiam pignora ac fideiussores, atq; adeo quicumq; alij qui accessorie obligantur cum eodẽ principali. Ratio est, quia extincta principali obligatione, extincta quoq; manent accessoria, prout intelligitur ex leg. 179. ff. De regulis iuris.

De alijs modis quibus proposita obligatio dissoluitur.

SECTIO IV.

638. QVARTO potest eadem dissolutio fieri interitu rei debitoris. Quando enim debetur aliquid determinatum in individuo, vel aliquid determinantum in individuo, ipsumq; perit sine debitoris culpa, aut mora tradendi illud, tunc creditori perit, anquam domino ad quem pertinet, siue titulo gratuito, vt donatiõnis, commodati, depositi; siue oneroso, vt emptionis vel venditiõnis: vnde fit vt debitor liberetur ab onere ipsum restituendi. Quæ de re ex instituto cum de restitutione in præced. li. 10. tract. in quo traditæ sunt aliquot regulæ de ea iudicandi, & tractatu tertio cap. 16. cum dictum est de memorata mora.

Quinto fieri potest per sententiam Iudicis, quæ debitor liberatur à debito. Sed aduerte, talem in conscientia habere

tantummodo locum, quando re existente dubia, sine fraude & dolo suu ius quis profectus est, pro ipso; lata est sententia. Nam si ei constiterit se debitorem esse: imò si idem constet ei post latam sententiã, antequam depositum sibi ad iudicatum præscribat legitime; per eandem sententiam non liberatur quoad forum conscientia: quoniam ea non tribuit ius, sed solum declarat ad quem ipsum spectet; solumq; in ipso conscientia foro vim habet, cum res ita se habuerit, ac per illam pronunciatum est.

Sexto fieri potest titulo legitime præscriptionis, iuxta tradita de eadem præscriptione in memorato lib. 10. cap. 20. Imò iuxta legem Is qui, De solutionibus, si quis in solutionem det alienum, liberatur à debito, si creditor illud præscribat legitime.

Vltimo fieri potest tradendo instrumentum debiti, aut illud rumpendo, vel cancellando; nisi creditor probet, vi aut metu illud tradidisse: vel furto fuisse ablatum de ipsius potestate: vel alia ratione, quam animo remittendi debitum, se illud tradidisse, aut rupisse, aut cancellasse: puta, quia tradidit ad custodiam, vel illud rupit non aduertens esse instrumentum debiti, aut alia de causa: tunc enim remissio debiti non censetur facta. Hæc eadem habet Molina de iust. & iure tract. 2. disput. 561. Quibus coniungenda sunt quæ in eodem lib. 10. cap. 18. & 19. tradidimus de causis exculantibus à restitutione.

TRACTATUS VLTIMVS.

De publicis officijs ciuilibus.

TRACTATIONI de contractibus ciuilibus adiungitur illa de publicis officijs ciuilibus, tanquam de quasi contractibus initis cum Repub. ad eiusdem bonum statum procurandum, ac conferuandũ arumoru vsu; vel exercitio iudiciorum secundum leges: vnde quædam ex talibus officijs dicuntur militia armata, & quædam militia togata. Atq; de prioribus tradenda pro ratione iudicandi de peccatis, quæ in illis ob eundis committantur; sufficienter possunt intelligi ex ijs quæ tradidimus, tractantes de bello in præced. lib. 21. cap. 8. ad 5. præceptum Decalogi. De posterioribus vero nunc agemus: non de omnibus, sed de præcipuis quæ sunt Iudicis, Aduocati, Procuratoris, & Notarij officia. De quibus copiose & elaborate ad Decalogum sub finem Georg. Sairus.

CAP. LIV.

De officio Iudicis.

SVMMARIVM.

- 641 Vt Iudex licet iudicet, potestas in eo requiritur.
- 642 Itemq; veritas.
- 643 Tum vt eruet formam iuris in sententia ferenda.
- 644 Itemq; in modo procedendi, siue viã denunciationis.
- 645 Siue viã accusationis.
- 646 Siue viã inquisitionis: quæ triplex est, generalis, specialis, & mixta.
- 647 Ad generalem non requiritur accusatio, nec infamia præiudicialis.
- 648 Modus procedendi viã specialis inquisitionis requirit præiudicium infamiam.
- 649 Requirit & accusationem, vt procedatur vsque ad punishmentem.
- 650 An ad eam sine infamia sufficiant indicia manifesta.
- 651 Iudicium aliud ordinarium, alud extraordinarium, in quo sufficit accusatio ficta, quæ quintuplex est.
- 652 Modus procedendi in iudicio viã inquisitionis mixta.
- 653 Tutela iudicij ad eiusdem formam spectans.
- 654 Quantitas & qualitas pœna ad eandem formam requisita.
- 655 Quatenus lege impositam summus Princeps relaxare possit.